

Mezinárodní úprava, která se dotýká oblasti **hospodářské soutěže**, resp. soutěže nekalé, a která je pro naši republiku závazná, a to zejména:

- **Pařížská unijní úmluva** na ochranu průmyslového vlastnictví z roku **1883**,

- **Madridská dohoda** o mezinárodním zápisu obchodních a továrních známek z r. **1891**,

- **Madridská dohoda** o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu výrobků z r. **1891**

- **Lisabonská dohoda** o ochraně označení původu a jeho mezinárodním zápisu.

Účast v hospodářské soutěži

K zákonem chráněným právům soutěžitelů patří **svobodně rozvíjet soutěžní činnost** v zájmu dosažení hospodářského prospěchu a sdružovat se k výkonu této činnosti (§ 41 obch. zák.).

Obchodní zákoník poskytuje právo účastnit se hospodářské soutěže **podnikatelům i jiným subjektům**. Současně stanoví kritéria, za nichž je soutěž povolena.

Soutěžitelé mají v rámci svých soutěžních vztahů dbát právně závazných pravidel hospodářské soutěže, tj. vždy se chovat tak, aby řádně fungující hospodářskou soutěž ničím nenarušovali.

Ustanovení § 41 obch. zák. zakotvuje také obecný **zákaz zneužití účasti v hospodářské soutěži**.

Za zneužití účasti v hospodářské soutěži ustanovení § 42 obch. zák. považuje :

- **nekalé soutěžní jednání** a
- **nedovolené omezování hospodářské soutěže**,
upravené zákonem o ochraně hospodářské soutěže (ZOHS).

Právně závazná pravidla hospodářské soutěže vymezena

- v § 41 a násl. obch. zák.,
- v ustanoveních ZOHS,
- v ustanoveních **dalších právních předpisů**, např. z oblasti průmyslového vlastnictví, regulace reklamy, ochrany spotřebitele, trestněprávní regulace apod.

Ustanovení obch. zák. a ZOHS se liší. Oba zákony vyjadřují jeden významný princip:

normy soutěžního práva se používají v závislosti na tom, kde nastaly účinky protiprávního jednání a účinky mají přednost před tím, kde došlo k vlastnímu jednání.

Hospodářská soutěž

soukromoprávní úprava

obchodní zákoník

Nekalá soutěž

veřejnoprávní úprava

**zák. o ochraně hospodářské soutěže
č. 143/2001 Sb.**

Ochrana hospodářské soutěže

proti jejímu narušení, k němuž může dojít:

- Dohodami narušujícími soutěž (kartely) - Z
- Zneužitím dominantního postavení - Z
- Spojováním soutěžitelů - K

Obchodní zákoník
zák. č. 513/1991 Sb. v platném znění

Současná právní úprava nekalé soutěže vychází z pařížské úmluvy a z prvorepublikového zákona proti nekalé soutěži, který přijal tzv. smíšený kazuistický systém se subsidiárním použitím generální klauzule.

§ 44 odst. 1 :

Nekalou soutěží je

Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži *nebo v hospodářském styku*, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům *nebo dalším zákazníkům*.

Nekalá soutěž se zakazuje.

§ 45 - 52: speciální skutkové podstaty,
např.

klamavá reklama, § 45

klamavé označení zboží a služeb, § 46

podplácení, § 49

zlehčování, § 50

porušení obchodního tajemství § 51

§ 53 – 54 : Právní prostředky ochrany

Zabraňovací funkce :

aby se zdržel takového jednání

aby odstranil závadný stav

Náhradová funkce :

přiměřené zadostiučinění

náhradu škody

vydání bezdůvodného obohacení

§ 55: Smlouva, její část nebo její jednotlivé ustanovení, při jejímž uzavření byl porušen zákaz nekalé soutěže, je od počátku **neplatná**.

Generální klauzule nekalé soutěže

Generální klauzule je v soutěžním právu (v širším slova smyslu) potřebná proto, že **nelze předem v zákoně vyjmenovat všechny konkrétní typy narušení hospodářské soutěže**.

Metoda vymezení generální klauzule a příkladného výčtu zvláštních skutkových podstat se vyskytuje v nekalé soutěži a také v kartelovém právu, např. u dohod narušujících soutěž (kartelů).

Generální klauzule nekalé soutěže je **obecné vymezení pojmových znaků nekalé soutěže v zákoně** (tj. obecné skutkové podstaty nekalé soutěže), které umožňuje posoudit, zda určité jednání je či není nekalou soutěží.

Generální klauzule zahrnuje tři podstatné obecné podmínky (znaky):

- *jednání v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku,*
- *které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a*
- *je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo dalším zákazníkům.*

Jsou-li určitým soutěžním jednáním **kumulativně splněny všechny tři obecné podmínky**, lze takové jednání považovat za nekalou soutěž, kterou obchodní zákoník zakazuje.

Funkce generální klauzule v úpravě nekalé soutěže

Ustanovení § 45 a násl. obch.zák. nemají k základnímu ustanovení poměr speciálních ustanovení k obecnému, ale jsou pouze upřesněním a rozvedením základního ustanovení pro některá nekalosoutěžní jednání.

2) Výčet zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže je demonstrativní, proto mohou existovat i **skutkové podstaty výslovně v zákoně neuvedené (nepojmenované)**. Pro jejich kvalifikaci jako nekalosoutěžní jednání postačí pouze naplnění všech znaků generální klauzule. V těchto případech lze hovořit o **samostatném použití** generální klauzule, při němž má velký význam výklad práva, zejména soudní judikatura.

Generální klauzuli nekalé soutěže se proto tradičně přisuzuje **prvořadá a nenahraditelná funkce**. Naplňuje-li určité soutěžní jednání současně všechny obecné podmínky generální klauzule (§ 44 odst. 1 obch.zák.), bude vždy jednáním nekalosoutěžním a tudíž zakázaným. Příp. se lze dále zabývat zkoumáním speciálních podmínek v konkrétních skutkových podstatách nekalé soutěže. Zjistí-li se při posuzování určitého soutěžního jednání, že byla nesplněna byť jen jediná ze tří obecných podmínek generální klauzule nekalé soutěže, nelze takové jednání rozhodně považovat za nekalou soutěž a není tudíž vůbec nutné pokračovat ve zkoumání, zda jsou splněny speciální podmínky, stanovené v konkrétních skutkových podstatách nekalé soutěže

Nepojmenované nekalosoutěžní delikty

Existuje **řada dalších soutěžních jednání**, která naplňují všechny obecné podmínky uvedené v generální klauzuli (vedle nekalosoutěžních jednání výslovně upravených v obch. zák., tj. pojmenovaných) a která je proto nutno označit za nekalou soutěž.

Tato další nekalosoutěžní jednání nejsou však obchodním zákoníkem pojmenována, proto je teorie označuje jako **tzv. nepojmenované nekalosoutěžní delikty** (příp. soudcovské skutkové podstaty). Jsou to takové případy nekalé soutěže, které soudy podřazovaly a *podřazují pouze pod generální klauzuli nekalé soutěže* (ze soutěžněprávní judikatury lze zjistit, že na větší díl případů nekalé soutěže byla samostatně aplikována generální klauzule).

Právní teorie třídí vydaná soudní rozhodnutí k nekalé soutěži do několika charakteristických skupin a takto se vlastně dochází k vytváření **nových** dílčích skutkových podstat nekalé soutěže a ke stále pokračujícímu vymezování toho, co je v rozporu s dobrými mravy soutěže. Vznikly tak různé „soubory“ typických jednání, která se dají podřadit pouze pod generální klauzuli nekalé soutěže.

V hospodářské soutěži lze zjistit několik typizovaných jednání, která jsou v rozporu s dobrými mravy soutěže (podle terminologie P. Hajna tzv. „**soudcovských skutkových podstat**“):

1) Porušení nejrůznějších norem práva veřejného či soukromého,
pokud důsledkem tohoto porušení je získání neodůvodněné soutěžní výhody a tím i možnost újmy pro jiné soutěžitele nebo spotřebitele.

2) Nepřiměřené formy obtěžování zákazníků

(zasílání nevyžádaného zboží, nevyžádaná nabídka výrobků a služeb uskutečňovaná telefonicky či faxem nebo e-mailem náhodně vybraným zákazníkům, neodbytné formy podomního obchodu aj.).

3) Nepřiměřené formy lákání zákazníků

(např. při inzerci se slovem „zdarma“ zákazník až postupně zjišťuje, že musí za určitou věc nebo službu zaplatit; podnětem, který vyřazuje rozumovou úvahu zákazníka, bývá také nabídka výhod poskytovaných „pouze zde a nyní“).

4) Obchodní praktiky těžící z pocitu vděčnosti

(výlety obchodních domů - tzv. „party prodeje“, v jejichž průběhu je účastníkům poskytováno velmi levné či bezplatné pohoštění a zároveň nabízeno nákladné zboží k prodeji).

5) Obchodní praktiky těžící ze soucitu

(soutěžitelé využívají těžce zdravotně postižené jedince, aby pro ně prováděli akviziční činnost).

6) Reklama těžící z toho, že vyvolává přehnaný, neodůvodněný strach

(např. strach o zdraví, o děti, z inflace apod.).

7) Zneužívání lidské záliby ve hře

(podmínkou účasti zákazníka ve slosování je, že nakoupil zboží nebo objednal služby ve větším finančním rozsahu; avšak za přípustné se podle zahraniční judikatury považují soutěže, které mají jen upozornit na určitý subjekt a při nichž se od účastníka očekává určitý výkon, např. zodpovězení otázek).

8) Obchodní systémy označované jako lavina, hydra, sněhová koule apod.

(při nich se zákazníkovi slibuje snížení nebo úplné prominutí kupní ceny, event. jiné výhody, jestliže pro soutěžitele získá určitý počet dalších zákazníků – nekalost této obchodní praktiky spočívá v tom, že brzy dochází k nasycení trhu a další zákazníci se hledají stále obtížněji).

9) Používání laiků k náborové činnosti pro určité druhy zboží či služeb

(laik se obrací především na své příbuzné a známé, ti jeho nabídkám odolávají hůře, než by tomu bylo u profesionálních pracovníků, k nimž nemají osobní vztah).

10) Různé formy zabraňovací soutěže

(cenové podbízení s cílem vyřadit konkurenta z trhu a zaujmout jeho místo; bezplatné poskytování zkušebních vzorků např. potravinářského zboží v takovém rozsahu, že po určité době dojde k nasycení trhu a tím i ohrožení odbytu u konkurentů; fyzické zábrany v konkurentově činnosti).

11) Různé formy skryté reklamy

(zejména nerespektování podmínky, že v prostředcích masové komunikace musí být od sebe přísně a zřetelně oddělena tzv. redakční část a inzerce).

12) Zneužití nositelů společenské autority k reklamní činnosti

(např. využívání politiků, vysokoškolských profesorů, kněží aj. v obchodní reklamě).

13) Ohrožování svobody rozhodnutí spotřebitelů

(např. přemlouvání rodin zemřelých osob v jejich bytech bezprostředně před úmrtím nebo po úmrtí v rodině majitelem pohřebního ústavu, aby mu byly svěřeny pohřební výkony; nabízení právního zastoupení v okamžiku silniční nehody).

14) Parazitní kořistění ze soutěžitelových výkonů

(např. zneužíváním cizí myšlenky, cizího nápadu, cizí práce a cizího nákladu investovaného do jejich realizace se ohrožuje soutěžitelova pozice a znehodnocuje jeho soutěžitelský náskok, kterého svou pílí a finančními obětmi nabyl; tzv. neoprávněné „vezení se“ na výkonech soutěžitelových – v USA se používá pojem „free riding“ – „černé pasažérství“)

Klamavá reklama - § 45 obch. zák.

nazývána též tzv. malou generální klauzulí

Pojem „**reklama**” – podle jiných zákonů

Definice klamavé reklamy:

- a) šíření údajů o vlastním nebo cizím podniku, jeho výrobcích či výkonech, které je
- b) způsobilé vyvolat klamnou představu a
- c) zjednat tím vlastnímu nebo cizímu podniku v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku prospěch na úkor jiných soutěžitelů , spotřebitelů nebo dalších zákazníků

Ad a) **šíření údajů** - způsoby šíření údajů
- objekt šířených údajů
- druh šířených údajů

Ad b) způsobilost údajů k **vyvolání klamně představy**

Ad c) způsobilost zjednat v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku **prospěch na úkor** jiných soutěžitelů, spotřebitelů nebo dalších zákazníků

Rozhodnutí Vážný 11.396 (sp. zn. R I 1052/31) :

Právní věta: „Jest připustiti příkrasy a nadsázky reklamy. Reklama nesmí se však tak dalece dotýkati zájmů jiných soutěžitelů, by byli ohroženi ve vlastní soutěži. Tomu tak není, omezí-li se jen na tvrzení zcela povšechná nepřipouštějící srovnání s jinými výrobky a vylučující proto klamavost.“

Rozhodnutí Vážný 11.987 (sp. zn. Rv I 954/31) :

Právní věta: „Označení závodu jako „první“ jest nekalou reklamou jen, je-li způsobilé oklamati a zjednati tím podniku na úkor soutěžitele přednost při soutěži. Slovu „první“ jest přikládati význam jen časový, jde-li o pohřební ústav přicházejí-li v úvahu jen dva pohřební ústavy v určitém místě.“

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 53/97 :

Právní věta: „Pokud se v reklamním textu naznačuje, že výrobek byl schválen určitou institucí, ač toto se týká pouze jednoho z mnoha dílů výrobku, jde o jednání nekalé soutěže podle § 45 obch. zák..“

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 30/98 :

Právní věta: „Je v rozporu s dobrými mravy soutěže, pokud soutěžitel při zahájení své podnikatelské činnosti, kdy zde chybí jakýkoliv vztah právního nástupnictví (ten nelze dovozovat z pouhého přechodu několika pracovníků), jakkoli naznačuje či předstírá návaznost své činnosti na dosavadní činnost jiného soutěžitele, event. přímo její převzetí, tedy kontinuitu svých vlastních poskytovaných služeb a výkonů se službami a výkony (jejich rozsahem, kvalitou) dosud adresátům sdělení poskytovaných druhým soutěžitelem.“

Klamavé označení zboží a služeb - § 46 obch. zák.

odst. 1

Za **klamavé označení zboží nebo služeb** se považuje každé označení, které je způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku ohledně skutečností uvedených v zákoně, tj. ohledně

- geografického údaje o původu zboží nebo služeb (určitý stát, oblast či místo),
- údaje o výrobcí zboží nebo služeb,
- údaje o tom, že zboží nebo služby vykazují zvláštní charakteristické znaky,
- údaje o tom, že zboží nebo služby vykazují zvláštní jakost.

Přitom nerozhoduje,

- kde bylo klamavé označení uvedeno, zda bezprostředně na zboží, obalech, obchodních písemnostech apod.,
- jakým způsobem ke klamavému označení došlo, zda přímo nebo nepřímo,
- jakým prostředkem došlo ke klamavému označení (např. písmem, vyobrazením, fotografií nebo jiným prostředkem, jímž lze působit na některé lidské smysly),
- o jaké označení jde, zda nepravdivé nebo i pravdivé, pokud vzhledem k okolnostem a souvislostem, za nichž bylo učiněno, mohlo uvést v omyl (oklamat).

Také tato skutková podstata je **ohrožovacím deliktem**.

Vyvolání nebezpečí záměny - § 47 obch. zák.

Za **vyvolání nebezpečí záměny**

se považuje (za předpokladu splnění podmínky způsobilosti těchto jednání vyvolat nebezpečí záměny nebo klamnou představu o spojení s podnikem, firmou, zvláštním označením nebo výrobky či výkony jiného soutěžitele):

- a) užití firmy nebo názvu osoby nebo zvláštního označení podniku užívaného již po právu jiným soutěžitelem,
- b) užití zvláštních označení podniku nebo zvláštních označení či úpravy výrobků, výkonů anebo obchodních materiálů podniku, které v zákaznických kruzích platí pro určitý podnik nebo závod za příznačné (např. i označení obalů, tiskopisů, katalogů, reklamních prostředků),
- c) napodobení cizích výrobků, jejich obalů nebo výkonů

Tato dílčí skutková podstata spočívá v **tzv. otrockém napodobení** výrobků, jejich obalů nebo výkonů.

Parazitování na pověsti - § 48 obch. zák.

Parazitováním na pověsti

je využívání pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele s cílem získat pro výsledky vlastního nebo cizího podnikání prospěch, jehož by soutěžitel jinak nedosáhl.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 156/95 :

Právní věta (část): „Je v rozporu s dobrými mravy soutěže a jednáním nekalé soutěže podle § 48 obch. zák. (parazitování na pověsti), pokud nabídkový dopis (náborový leták) obsahuje odkaz na činnost a postavení osob, podepsaných na letáku, u jiného soutěžitele s cílem zdůraznit návaznost na jejich předchozí činnost, získané zkušenosti i určitou kvalitu poskytovaných služeb, jež však byly předtím spojeny s osobou druhého soutěžitele, vytvořit si výhodnější podmínky pro počátek podnikání nově zakládaného soutěžitele.“

Podplácení - § 49 obch. zák.

Aktivní podplácení

Za aktivní podplácení (ve smyslu obch. zák.) lze považovat jednání, jímž soutěžitel přímo nebo nepřímo nabídne, slíbí či poskytne jakýkoliv prospěch

- osobě, která je členem statutárního nebo jiného orgánu jiného soutěžitele,
 - osobě, která je v pracovním či jiném obdobném poměru k jinému soutěžiteli
- za účelem, aby jejím nekalým postupem docílil pro sebe nebo jiného soutěžitele přednost nebo jinou neoprávněnou výhodu v soutěži na úkor jiných soutěžitelů.

Pasivní podplácení

Za pasivní podplácení (ve smyslu obch. zák.) lze považovat jednání, jímž

- osoba, která je členem statutárního nebo jiného orgánu soutěžitele,
 - osoba, která je v pracovním či jiném obdobném poměru k soutěžiteli
- přímo či nepřímo žádá, dá si slíbit nebo přijme jakýkoliv prospěch za účelem, aby jejím nekalým postupem soutěžitel docílil pro sebe nebo jiného soutěžitele přednost nebo jinou neoprávněnou výhodu v soutěži na úkor jiných soutěžitelů.

Zlehčování - § 50 obch. zák.

Zlehčování je považováno za nekalou soutěž,

pokud soutěžitel uvede nebo rozšiřuje o poměrech, výrobcích nebo výkonech jiného soutěžitele nepravdivé údaje způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu,

soutěžitel uvede a rozšiřuje pravdivé údaje o poměrech, výrobcích či výkonech jiného soutěžitele, pokud jsou způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu.

Nekalosoutěžním zlehčováním **není**

(§ 50 odst. 2, druhá věta obch. zák.), pokud byl soutěžitel okolnostmi donucen uvést a rozšiřovat pravdivé údaje o poměrech, výrobcích či výkonech jiného soutěžitele, které jsou způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu (oprávněná obrana).

Srovnávací reklama - § 50a obch. zák.

Definice srovnávací reklamy:

(odst. 1)

jakákoli reklama, která výslovně nebo i nepřímou identifikuje jiného soutěžitele anebo zboží nebo služby nabízené jiným soutěžitelem

„Srovnávací reklama **je přípustná**, jen **pokud...**”

(odst. 2)

jsou kumulativně splněny stanovené podmínky (taxativní výčet osmi podmínek uvedený pod písm. a) až h) tohoto odstavce)

Předpokladem přípustnosti srovnávací reklamy je, že nenaplňuje současně znaky jiné nekalosoutěžní skutkové podstaty

Příkladem přípustné srovnávací reklamy může být:

- reklama se systémovým srovnáváním (např. výhody „klasických” krytin oproti betonovým krytinám),
- reklama s abstraktním srovnáním (srovnání pracího prostředku s tzv. „běžným prostředkem”),
- reklama s vnitřním srovnáním (srovnání jen vlastních nových výrobků se svými staršími),
- superlativní reklama (tzv. obvyklé reklamní přehánění),
- reklama dryáčnická či barnumská apod.

Porušení obchodního tajemství - § 51 obch. zák.

Porušování obchodního tajemství

je jednání, při němž jednající jiné osobě sdělí, zpřístupní, pro sebe nebo pro jiného využije obchodní tajemství, které může být využito v soutěži a o němž se dozvěděl

- tím, že mu bylo svěřeno nebo se jinak stalo přístupným na základě jeho pracovního vztahu k soutěžiteli nebo na základě jeho jiného vztahu k soutěžiteli (např. obchodněprávního vztahu) nebo v rámci výkonu funkce, k níž byl soudem nebo jiným orgánem povolán (např. funkce soudního znalce, daňového poradce, auditora, likvidátora, rozhodce apod.),
- vlastním jednáním nebo cizím jednáním přičícím se zákonu.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 170/97 :

Právní věta: „Pokud navrhovatel tvrdí, že odpůrce ve svém podnikání využívá obchodní tajemství navrhovatele, a proto žádá o vydání předběžného opatření, pak podmínkou pro vydání předběžného opatření je osvědčení takových skutečností, z nichž se jeví jako pravděpodobné, že určité skutečnosti jsou u navrhovatele chráněny jako obchodní tajemství podle § 17 obch. zák. a že předmět tohoto tajemství je bez právního důvodu k újmě oprávněného jednáním podle § 51 obch. zák. soutěžitelem využíván.“

Ohrožování zdraví a životního prostředí - § 52 obch. zák.

Ohrožování zdraví a životního prostředí

je jednání, jímž soutěžitel zkresluje podmínky hospodářské soutěže tím, že

provozuje výrobu ohrožující zájmy ochrany zdraví nebo životního prostředí chráněné zákonem nebo

uvádí na trh výrobky ohrožující zájmy ochrany zdraví nebo životního prostředí chráněné zákonem nebo

provádí výkony ohrožující zájmy ochrany zdraví nebo životního prostředí chráněné zákonem,

aby tak získal pro sebe nebo pro jiného prospěch na úkor jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů.

Tato skutková podstata je **ohrožovacím deliktem**.